

Hallani kell!

Hálás szívvel ajánlom a főorvos úr emlékének

Gyermekkori középfülgyulladásaim miatti gyakori fülfolyásaim, kisebb-nagyon fájdalmaim orvoslását sokáig hasztalan keresték. Nyíregyházán néhai *Losonczy doktor* hasztalan próbálkozásai után, *dr. Péterffy László*, megyei kórházi főorvos, már egyetemista koromban adott egy Otosporin nevű svájci gyógyszert, amely enyhítette, megszüntette a tüneteket. De a hallásom folyamatosan tovább romlott, mindig a száját figyeltem a beszélgető társamnak, onnan olvasva le a megértést segítő artikulációját. A háború előtti években erre tudatosan képezték a nagyothallókat, a siketeket. Volt, aki olyan tökélyre fejlesztette a szájról olvasást, hogy messziről látva is meg tudta ismételni a beszélő mondanivalóját. A harmincas években a Nagyothallók Országos Szövetsége teljes tananyagot állított össze erről. Ez volt akkoriban az írásbeliségen túl az egyedüli lehetőség a nagyothallókkal való kapcsolatteremtés számára.

Az emberi fül működésének felfedezése *Békési György* Nobel-díjas magyar fizikusnak köszönhető, aki 1929-ben külföldi folyóiratokban tette közzé munkájának eredményét, melyért 1961-ben (!) kapott *fiziológiai- orvostudományi Nobel-díjat*. Békési György is elhagyta hazáját, érzékszervi kutatásait élete végéig az Egyesült Államokban, a Hawaii Egyetemen folytatta, és 1972-ben Honolulu-ban hunyt el, ezért nem tartják igazán magyar Nobel-díjasnak! Tevékenységét a Diósd Rádió És Tv Múzeumban lehet megismerni.

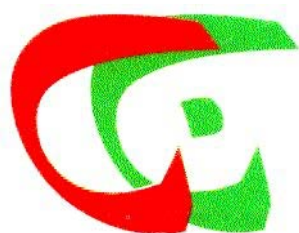

Még hosszú idő telt el, amikor egy fülorvosi vizsgálat 43 éves koromban véget vetett a halogatásnak. A Szabolcs Megyei Jósza András kórházi főorvosa, *dr. Szócska János* (1926–2018), prof. dr. *Ribári Ottó* klinikai professzor egyik legsikeresebb követője elrendelte, hogy mindkét hallószervemet meg kell műteni! Műtéteit, a gyengébb hallású, jobb fülemmel kezdte, *mikroműtétként*: két lépésben, előbb megtisztogatta a sérült csontozatot, majd „befoltozta” a dobhártyát. Jelezte, hogy a hallásom visszakapására még várnom kell. Fél év múlva egy, a koponyacsontból kifaragott „csontkolumellával” kiegészítette a megújított dobhártyát a belső fül „kerekablaknak” nevezett, a halláscsiga ép belépési felületével összekötő hallócsontocskákat. Ez tette lehetővé, hogy a jobb fülemben a hallási lánc újra létrejöjjön. A gyógyulási folyamatot követően megkaptam az első *hallókészülékemet*.

Két év múlva sor került a bal fülem műtétjére is. Nagy élményem volt műtét közben, hogy addig soha nem észlelt élénk, erős volt a hallásom! Óriási reménység! Ami azután, sajnos, megghiúsult. Amikor levette a kötést a fejemről, kiderült, hogy a baloldalon a hallásom teljesen megszűnt! Nem voltam hajlandó elfogadni semmiféle magyarázatot, bár nem kezdeményeztem „orvosi műhiba-eljárást”, a vád megfogant bennem. Az sem oldotta ezt az érzést, hogy minden következő vizsgálat során elmondta, nagyon szép, gyógyult az új dobhártya; azt válaszoltam, engem az „akusztika” jobban érdekel, mint az „esztétika”! Mit sem segített rajtam. Meg kellett szoknom az új életstílust: a féloldali (mono), hallókészülékes, éve óta egyre csökkenő erősségű és torzuló hallást, az elfogadást, a világ és a hasonló sorsú társak közötti kapcsolatépítést. Még „síríg tartó” barátság is született a betegágy mellett egy magányos református lelkésszel, *Sáfár László* kékcsei tiszteletes úrral.

Nagyothallóvá válásom miatt rövidesen felvettem a kapcsolatot a *Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége* megyei csoportjával, megismertem a nagyszerű, segítőkész társaságot és egy velem egyidős, kiváló embert, *Jónás Lászlót* (1937–2017). Ő szintén gyermekkori betegsége óta siketként a megyei csoport vezetője lett. Hamar belátta, hogy a siket tagok érdekvédelme mellett igen fontos a szaporodó nagyothalló tagság segítése is. A dobozos és a vaskos, magyar gyártmányú, fül mögötti hallókészülékek javítása, tartozékai, akkumulátorcseréi helyi segítséget is igényeltek. E feladatok műszaki megoldásában, mint gépészmérnök magam is közreműködtem. Jól kiegészítettük egymást, hamar vezetőtársá (elnök-titkár) fogadott, együtt oldottunk meg újabb feladatokat, például a hallókészülék-illesztékek cseréjét a néhai *Ancika*, megyei kórházi asszisztens és egy miskolci fogtechnikus, *Juhász Gyula* bevonásával, a javító szolgáltatások kapcsolatai kiépítését fővárosi szervizekkel, vagy például *Faragó Péterrel*, a szolnoki MÁV-kórházi műszerészével.

A megyei tagság rövidesen küldöttként a SINOSZ Országos Központba delegált. Észelve, különösen az idős nagyothallók gondjait, az országos nagyothalló szekcióban néhai *Dura Béla*, hódmezővásárhelyi megyei vezetővel (a képen balra) együtt kerestük a segítő megoldásokat, azok terjesztési lehetőségeit. Hamar kiderült

számomra, hogy ez a szövetség, amely a Rákosi-rendszerben a korábbi két szövetség, a siketeké, illetve a nagyothallóké összevonásával jött létre, alapvetően hibás megoldás volt (és az ma is)! Vannak valóban fontos közös feladatok: a munkahelybiztosítás, az utazási kedvezmények, a kultúra terjesztése, az olvasásoktatás, film-, tévéfeliratozás, írótolmácsolás – viszont mára már elavult, feleslegessé vált a szájról olvasás oktatása, elméletének fejlesztése. A siketek számára azonban mindmáig nélkülözhetetlen a *jelnyelv* használata, amit nekik a siketiskolában megtanítanak! Meggyőződésem, hogy *amíg egy siket ember is van*, aki csak akkor tud aktív résztvevő lenni a társadalmi kapcsolatok rendszerében, ha számára jelnyelven közvetítik a szükséges információkat! A nagyothallók pedig, egyszerűen szólva, „csak” jobban szeretnének hallani!

A szövetség akkori vezetősége azonban e kettősség elismertetéséhez és párhuzamos támogatásához kevés segítséget nyújtott. Amikor ezt a szekcióban feszegettük, a siket elnök, *Vasák Iván* felvetette, hogy talán váljon ismét ketté a szövetség? – de ezt ő sem gondolta komolyan, hiszen hiányzott volna a nagyothallók (kb. a tagság kétharmada!) által fizetett tagdíjbevétele, melyet az állami támogatással együtt főként a siketek jelnyelvének fejlesztésére, terjesztésére, propagandájára és egyéb szövetségi feladatokra fordították. Mivel a siketek testi (hallás-) *fogyatékosok*, a nagyothallók pedig *egészség-károsodottnak* minősülnek, lényeges eltérő (kiseb!) állami támogatással, lásd pl. a mozgássérültek, vesebetegek, szívbetegek, sztómával élők stb. szövetségeit! Hasonló kettősség jellemzi a vakok és gyengénlátók helyzetét, de ki gondol ma már a rövid- vagy távollátók látásproblémáira, hiszen a látásjavításnak évszázados, szemüveges *kultúrája* van – ami hallásjavítás ügyében nem létezik, illetve elégtelen mértékű.

A szövetségben érdemben csak a magam által megélt folyamatról, a különféle betegségek következtében, továbbá az életkor előrehaladása miatti hallásromlás, *nagyotthallás* decibelben mért számtalan fokozatával élő tagok ügyével foglalkoztam, de amikor átmenetileg bekapcsolódtam az érdekvédelmi szövetség tevékenységébe, a siketek ügyével is találkoztam. Nem bocsátkoztam vitába a szövetség vezetőivel a siketeket érintő *cochleáris implantáció* (lásd ennek magyarázatát internetes oldalakon!) kiterjedtebb alkalmazásáról, amit ők „kisebbségvédelmi okok miatt” tagadtak. Mert – orvosi vélemények ismeretében – meggyőződtem arról, hogy a siketség ma már elkerülhető, megszüntethető volna (ne nevezük meggyógyíthatónak, hiszen ritkábban betegség, esetleg annak következménye!) ezzel a korán,

Magánkiadással két újságszámot jelentettem meg erről *Nagyothallók 2000* címmel – utalva a régi külön szövetség korabeli folyóiratára. Viszont örömmel olvasom ma is a szövetség nagyothallóknak is szóló kiadványát, a fiatalok által szerkesztett, kiváló on line folyóiratot, a *Képesek Vagyunk* magazint, bár annak tartalmához eddig nem volt alkalmam hozzászólni... mint ahogy nem ismerem A Hallás Társasága Alapítvány tevékenységét, eredményeit sem. Részt vettem viszont egy fővárosi egyesület, a HARKE megalapításában.

Kértem akkoriban a szövetség vezetőit, javasolják az Egészségügyi Világszervezetnek, a WHO-nak – a siketek világnapja mellett – a nagyothallók világnapja rendszeresítését pl. Békési György munkásságához kötve. Ez akkor elmaradt... 2001-ben aztán a SINOSZ akkori vezetői megunták az „akadémikuskodásaimat”, és „demokratikusan” kiszorítottak a szövetségből – de tag maradtam. Ide csatolok viszont egy mai SINOSZ-középvezetői véleményt erről az írásomról, amelyet megmutattam neki, és amelyre névtelenül azt nyilatkozta: „... pont azt az érzékeny témát feszegeti, ami a legnehezebb a munkánkban, s ahol a legkisebb mozgástérrel rendelkezünk.”

Azóta mégis megszületett ez a Világnap, és minden évben, így ma, március 3-án ünnepeljük. A WHO 2021. évi világlejelentése – World Report on Hearing – szerint már napjainkban is minden ötödik embert érint valamilyen fokú hallásvesztés, 2050-re pedig átlagosan minden negyedik embernél várható hallásprobléma megjelenése. Ez azt jelenti, hogy a hallási fogyatékossgal élők száma 2050-re 900 millióra növekedhet! Jó hallásra az élet minden területén szükség van, és a szóbeli kommunikációhoz is nélkülözhetetlen. Ezért is fontos, hogy a hallásproblémákat, amennyire lehet, megelőzzük, időben észleljük és kezeljünk. A hallássérült emberek hallásgondozása és a hallást javító segédeszközökkel való megfelelő ellátása elengedhetetlen és világszerte nagy kihívást jelent. (A SINOSZ-nak a 2024. évi világnapra kiadott tájékoztatójából.)

A 90-es években a hallókészülék-kereskedelem hazai belépése nagyot változtatott az ellátáson. Sorra üzleteket, *hallásszalonokat* nyitottak a városokban a külföldi hallókészülék-forgalmazók, széles választékban kínálják az egyre kisebb, rejtettebb, de drágábbnál drágább készülékeiket – egészségügyi pénztári támogatással is! Örültünk az új, korszerű készülékeknek, amelyekről a prospektusaikban gazdagon ecsetelték azok különleges segítő hatásait, hogy nem csupán erősítik a hallást és csökkentik a zajok hangerejét, vagy például a társalgásban kiválasztják azok beszédét, akik felé fordulunk stb. És ez már *a fiatalok között* is gondot okoz. Orvosi statisztikák bizonyítják, hogy egyre nagyobb az önmagukat károsító hallássérült fiatalok száma a túl hangos koncertezés, túlzézelt fejhallgatóhasználat miatt. Ezek mérlegelése – próbahordás ide vagy oda – gondokat okoz a tényleg megfelelő eszköz kiválasztásában. Különösen az idős nagyothallók már nehezen ismerik fel a saját érdekeiket. Ennek nem alakult ki az elfogadottsága, ma is sokan szégyellik a kis, fül mögötti vagy hallójáratban viselt készülékek használatát.

Van egy nem eléggé közismert jelenség: az ép hallású egyén az emberi beszédhangot akkor is képes felismerni, megérteni, ha annak erőssége a zajjal kevert hangzás legalább 10 százalékát eléri. Különösen *időskori nagyothallás* esetén azonban ellenkezőleg, az emberi beszédet már egy 10 százalékos zaj is képes eltorzítani, érthetlenné tenni! A nagy előadótermekben ezt teszi a teremvisszhang, akkor is, sőt még nagyobb mértékben, ha hangszórós hangosítás van! És figyeljük meg, hogy a rádióban, tévében, ha zenei aláfestéssel közvetítik a műsort, a híreket, különösen az idős emberek mennyivel nehezebben ismerik fel a szöveget! Hogy a hangmérnököket foglalkoztatni kell a zenei aláfestések készítésével? De csak ezzel lehetséges? Nem inkább a hangminőség javítását (hangerejét, frekvenciamenetét, zajsűrűsét) kellene pl. a telefoni bejelentkezések esetén velük megoldatni? Amúgy, Békési György szellemében.

A készülékfejlesztés egyébként nagyszerű új lehetőségeket is teremtett: az ún. indukciós csatorna és a vezetékes csatolások megoldását – persze ezek külön külső feltételeket igényelnek, és/vagy költséges

HANGROBBANÁS 2000
MI KELL EGY JÓ BULIHOZ?

PROGRAMOK: zenei verseny, ahol TE döntöd el, ki a legjobb!
Szerelmek a Strandvilágra Októberre országos döntője is, ha akarsz!
Strandkemping (ajtó sátoroztatás), hideg-emeleg vízes zuhanyzóval, dögnyűzővel, a szomszéd laborban csózásközvetítővel!
Hívj a barátodat! Döntöd el, kivel jössz? Mi szőlünk mindenkiért, aki számít!
Metallica, Black Sabbath, Red Hot Chili Peppers, Jimi Hendrix, Led Zeppelin... feldobozásokon kívül saját szerzemények - blues és rock stílusban!

AKIK NYOMJÁK A ZENÉT:
• Eldorado • Run in rock • Kockásfülű nyúl (ex Bocicsokki)
• Az átjáró • Furgó róka lábak • Back Beat
• Beatfood • Ábrahám csatya • A lakók
• Nézzesz akarsz lenni egy jó bulinak?

augusztus 25-en 22.00-24.00-ig
Bélpécsi díj egész hétfőre (sátorhely, koncertjegy, strandbelpécsi) 2000 Ft; napjegy (koncertjegy és strandbelpécsi): pártában 500 Ft, szombatban 1000 Ft

INFÓVONALI 06...

pótlólagos eszközök beszerzését (sajnos egy részük – a *Mindora Kft*, *Csovis Balázs* termékei ma már nem kaphatók!). Kiemelem, mert nem elavult, ma is kiváló megoldás volna, a riasztó, ébresztő megoldások mellett különösen az *indukcióshurok-telepítés*. A mikrofon által felvett hangjelet vagy a rádiós, tévés hangforrást egy egycsatornás hangerősítő segítségével bármilyen, közcélú előadó-, vetítőhelyiséget körbevevő vezeték-hurokba táplálják, s az a hurok belsejében olyan indukciós teret gerjeszt, jelet szolgáltat, amelyet a hallókészülékek valamennyi típusa beépített átkapcsolással venni képes. Több fővárosi nagy filmszínházban, moziban, templomban találkoztam vele, sőt az otthonokban zavartalan rádiózáshoz, tévézéshez is ki lehet építeni indukciós hurkot (nálam ma is működik!) Amíg tehetjük, terjesztettük a nagyothallók számára azok telepítését, használatát. Például a nyíregyházi régi Krúdy Moziban is működött indukciós hurok. Többször élveztem! Egészen más hallási élmény volt: olyan, mintha közvetlenül a fülemben beszéltek volna, semmi zavaró zaj, teremvisszhang! Ha elmentem az épület mellett, még kívül is hallottam a készülékemen a benti előadás hangját. Aztán ez egyszer abbamaradt. Amikor megkérdeztem a mozigépezt, mi történt? teljes értetlenséggel válaszolt, azt sem tudta, miről van szó! Volt hurok a Móricz Zsigmond Színház 5-ös páholyában és a Megyei és Városi Könyvtár előadó termeiben, ma már egyik sem működik. Rá kellett jönnöm, hogy nem elegendő a lehetőség megléte, ha gyenge az alkalmazási tájékoztatás, hiányzik a hallássegítő megoldások elterjedt ismerete – úgy nevezhetnénk: a *hallásjavítás kultúrája* – az érintettek *igénye* nem jelenik meg! Az indukciós csatlós közcélú népszerűsítése teljesen megszűnt a „hallászalonokban”. Az ezekért való küzdelem ma már meghaladja az erőmet, képességeimet, lehetőségeimet.

Az idős emberek többsége tudomásul veszi, hogy a „gyenge erősítés”, mikrofonrecsegés, a torzító hangszóró, a teremvisszhang, vagy a kísérőzene miatt nem érti meg a mondanivalót! Néha ráfogja az előadóra, hogy ő beszél értelmetlenül, sőt azt feltételezi, hogy már a saját maga értelmi, felfogó képessége sérült meg... És van még egy észrevételem. Ezt a kifogást sok idős embernél tapasztalom, akik hallókészülékre szorulnak; meg is vásárolják, de nem használják. Akinek alaptermészete, hogy érzékeny a hirtelen, különösen az éles hangokra, zajokra, s mivel ezek a háztartásban elkerülhetetlenek, nem vállalja a hallókészülék rendszeres viselését. Az pedig, hogy „csak szükség esetén!” tegye be, nem vezet megszokáshoz, nincs értelme! Rábeszélés? Nincs más megoldás... Bőven van még tennivalónk!

Nyíregyháza, 2025. február hó

*Erdélyi Tamás (87) ny. gépészmérnök,
4400 Nyíregyháza, Vay Ádám krt. 19. 4/9.
telefon: +36/20 528 7561
email: erdelyi37tamas@gmail.com*

MINDORA Kft.

2084 Pilisszentiván, Jóreménység út 15.
Tel./fax: 26-367-509
E-mail: mindora@matavnet.hu

Termékeink nagyothallók és siketek részére:

- többfunkciós villogó ébresztőóra,
- hangérzékelő ébresztőórához, csengő, babasírás jelzése,
- közösítő az ébresztőórához,
- INDI-5 és INDI-10 a zavartalan tv-nézéshez, rádióhallgatáshoz,
- Csengéserősítők, fénycsengők.

*A készülékek többsége
TB-támogatással rendelkezik!*